

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Fost Magistrat Pro-de-
canul Trib. Ilfov

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat

GR. CONDURATU
Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

N. JAC CONSTANTINESCU
Consilier la Curtea de Apel din
București

RÈNÈ DÉMOQUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

CONSTANT IONESCU
Avocat, al Statului, Doctor
și Laureat în Drept Paris

ALFRED JUVARA
Profesor Universitar
Avocat

Dr. ȘT. LADAY
Fost Magistrat
Jurisconsult în Cluj

I. GR. PERIETEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOEANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
Avocat

P. VASILESCU
Profesor Universitar
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit. 1400 lei
„ Avocați 1000 „
„ Magistrati 800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

În lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

— Hotărârea de la Geneva din Martie 1928, de avocatul Const. Marinescu-George.

— O nedreptate legiferată, de Trajan R. Scriban.

JURISPRUDENȚA :

— Curtea de Casație s. I: Mihail D. Corbu cu Costache Ilie Panait (Acțiuni imobiliare. Competința Jud. Ocol. Competința Trib. Cum este determinată? Art. 23 L. j. o.).

— Curtea de Apel Iași s. I: I. Știubei cu Maria P. Savin (Legea accelerării judecăților. Apel făcut după comunicarea hotărârei. Motivele comunicate peste termenul de 15 zile. Nulitatea. Art. 35 l. ac. jud.).

— Comisia disciplinară Trei-Scaune: Vasile Urlățeanu cere revizuirea hotărârei care l-a depărtat din serviciul de avocat. (Funcționar de specialitate. Judecarea lui de către Comisiunea de disciplină. Condamnarea la îndepărtarea din serviciu. Revizuire. Admitere. Art. 60 și 61 din Legea Statutului funcționarilor publici), cu o Notă de Alex. Ștefănescu.

— Trib. Arbitral Turco-Român: Ahmed Mehmed Abdulah și Lazare Daia cu Statul Român (Acțiune în revendicarea pădurii Taița-Balkan din Dobrogea), cu o Notă de Prof. Alfred Juvara.

Hotărârea de la Geneva din Martie 1928

Tările care au luat parte la războiul din urmă, îngrozite de ceea ce văzuseră și suferiseră, când au încheiat pacea au căutat să ia toate măsurile pentru ca un nou război să nu mai fie posibil. Ele nu s'au mulțumit a semna un tratat de pace în forma tratatelor anterioare, ci au redactat volume întregi și au inserat în aceste volume dispozițiuni care să reglementeze toate chestiunile privitoare pe diferitele state, cât și cele care interesau pe particularii statelor foste beligerante. S'a crezut că în modul acesta un război viitor va fi evitat, deoarece orice dife-

rend ce s'ar mai ivi dela încheierea păcii încoace, va trebui să fie soluționat de Tribunalele înființate a-nume în acest scop. În vederea acestora s'a semnat „Pactul Societății Națiunilor” de care vorbește Tratatul de Trianon în art. 1—26, care pact obligă statele semnatare a observa cu strictețe tratatele de pace pe cari, dacă un stat ar viola vre-una din clauzele tratatelor, statul prejudiciat va trebui să se adreseze la Tribunalele create prin acele contracte internaționale și în cele din urmă la instanța supremă: SOCIETATEA NAȚIUNILOR. Dacă aceste numeroase convențiuni cu atâtea și mai numeroase clauze, care au și defectul neclarității, își vor ajunge ținta, deocamdată nu se poate ști. Sunt sceptici cari, ținând seama mai ales de trecut, se îndoiesc. Nu ne au propus a critica actele internaționale care ne leagă cu celelalte state, la ce bun dacă ele nu se pot ameliora în sensul intereselor noastre? Aceste câteva rânduri au un obiectiv cu totul special și a-nume modul cum a fost tranșat de cei de la Geneva procesul nedrept ce ni s'a făcut de Optanții Unguri.

Pe scurt, în fapt, optanții unguri pretind că exproprierea ce s'a aplicat pământurilor lor situate în Transilvania însemnează lichidare și confiscare, care lichidare și confiscare, ei nu trebuie să le suporte, de oarece tratatul de la Trianon îi apără de asemenea măsuri. Legile agrare care au impus atâtea sacrificii proprietarilor de pământuri din Regat sunt aplicabile optanților unguri? De ce nu? Singurile și adevăratele motive ce aceștia ar putea invoca—ne închipuim—sunt: Naționalitatea lor și probabil titlurile de noblețe pe cari unii dacă nu cei mai mulți, le au; iar motivul aparent, care în realitate nu este decât un pretext, Tratatul de la Trianon. În rezumat, dar,

chestiunea de drept care deosebește Statul Român de Optanți este: exproprierea este aplicabilă tuturor proprietarilor de pământ rural, zice România; exproprierea Dvs. este o lichidare și o confiscare și nu ne obligă, răspund ungurii. După cum se arată această chestiune este mai mult politică decât de drept. Nu trebuie să pierdem însă din vedere că partea de drept influențează foarte mult partea politică.

Dacă din interpretarea articolelor din lege, Tratatul dela Trianon reese că este vorba pur și simplu de o expropriere cu caracter național, cum au fost toate expropriările făcute după legile agrare, atunci chestiunea este numai de drept, în care caz Tratatul de la Trianon este cu totul străin; dacă interpretarea textelor Tratatului, ajunge la lichidare și confiscare, atunci natura chestiunii este cu totul politică și Tratatul dela Trianon este singur aplicabil.

Din cele aci expuse, mai rezultă că dacă obiectul litigiului se bazează numai pe drept, litigiul nu poate fi deferit Tribunalelor excepționale create de Pactul Societății Națiunilor, care Tribunale n'au căderea de a-l judeca decât atunci când la baza lui ar fi violarea vreunui text din Tratat, adică când baza litigiului ar fi politică.

Diferendul, în forma pe care o arătam, a fost dedus în fața Tribunalului arbitral mixt, care funcționează la Paris. Tribunalul Arbitral mixt, creațiune a Tratatului dela Trianon, ca orice Tribunal excepțional, are o competență absolut limitată. Art. 39 al acestui tratat l'a instituit și i-a determinat atribuțiile. Competința Tribunalului Arbitral mixt este fixată de tratat numai pentru următoarele diferende: cele ce s'ar iscă din aplicarea sancțiunilor: III. (Datorii), IV (Bunuri, Drepturi și Interese), VI (Contracte, Prescripții, Hotărâri), VII. (Proprietatea Industrială), precum și pentru toate diferendele oricare ar fi ele relative la contractele încheiate înainte de punerea în vigoare a tratatului de față între supușii Puterilor Aliate și asociate și supușii (ressortissants) unguri vor fi regulate de Tribunalul Arbitral mixt, cu excepțiunea diferendelor cari, prin aplicațiunea legilor puterilor aliata, asociate sau neutre, sunt de competența Tribunalului Național ale acestor din urmă puteri. În acest caz aceste diferende se vor regula de către aceste Tribunale naționale cu excluderea Tribunalului Arbitral mixt. Supusul (ressortissant) interesat al unei puteri aliata și asociate, va putea totuși aduce afacerea înaintea Tribunalului Arbitral mixt, afară dacă numai legea sa națională nu se opune la aceasta. Când însă este vorba de bunuri, drepturi și interese -- și de soarta acestora Tratatul dela Trianon face o deosebire foarte marcantă între aceste bunuri, interese și drepturi, după cum ele aparțin supușilor Puterilor Aliate și asociate și cele care aparțin supușilor unguri. În adevăr, art. 232 al. a, se ocupă de cele dintâi, iar al. b al aceluiaș articol se ocupă de cele de al doilea. Nu

este interesul de a spune ce hotărăște tratatul cu privire la bunurile, interesele și drepturile supușilor aliați și asociați, de oarece aceste bunuri, interese și drepturi n'au făcut obiectul vre-unei discuțiuni. Nu este tot astfel și cu bunurile, drepturile și interesele supușilor unguri, cu privire la acestea, art. 232 al. b se exprimă astfel:

Sub rezerva dispozițiunilor contrarii care vor putea să rezulte din prezentul tratat, Puterile aliata sau asociate își rezervă dreptul de a reține și de a lichida toate bunurile, drepturile și interesele cari aparțin la data punerii în vigoare a prezentului tratat, supușilor (ressortissants) fostului regat al Ungariei sau unor societăți controlate de ei și care se găsesc pe teritoriul lor, în coloniile, posesiunile lor și țările lor de protectorat inclusiv în teritoriile care le-au fost cedate în virtutea prezentului tratat sau cari sunt sub controlul ziselor puteri. Lichidarea va avea loc conform legilor Statului aliat sau asociat interesat, iar proprietarul nu va putea să dispună de aceste bunuri, drepturi și interese, nici să le greveze cu vreo sarcină fără consimțământul acestui Stat.

Potrivit acestor dispozițiuni, un Stat aliat sau asociat, bună oară România, poate reține și lichida tot ce aparține supușilor fostului regat al Ungariei și aceasta potrivit legilor românești. Dacă n'am fi avut în Tratatul de la Trianon decât art. 232, care să se ocupe de chestiune, desigur că Optanții unguri ar fi rămas în afară de preocupările Tribunalului mixt. Pacea însă, cum au conceput-o semnarii acestui act internațional, nu este așezată pe ceva clar, ci pe temelie obscură și plină de dificultăți. Art. 232 ne-ar face să credem că Tratatul hotărăște ceva definitiv cu referire la bunurile, drepturile și interesele supușilor unguri, el însă înadins a fost contrazis de un alt articol din aceeași convențiune, care a desființat întreg articolul sus pomenit. Iată ce găsim în art. 250 al Tratatului:

Contrar dispozițiunilor art. 232 și anexei Secțiunii IV, bunurile, drepturile și interesele supușilor (ressortissants) unguri sau ale societăților asupra căror ei au controlul, situate pe teritoriile fostei Monarhii Austro-Ungare, nu vor putea fi confiscate sau lichidate în conformitate cu aceste dispozițiuni.

Aceste bunuri, drepturi și interese vor fi restituite celor în drept liberi de orice măsuri de acest fel sau de orice altă măsură de dispozițiune, de administrațiune forțată sau de sechestruluate de la 3 Noembrie 1928, până la intrarea în vigoare a Tratatului de față. Ele vor fi restituite în starea în care se găseau înainte de aplicarea măsurilor în chestiune.

Reclamațiunile care ar putea fi făcute de către supușii unguri în virtutea prezentului articol, vor fi supuse Tribunalului Arbitral mixt prevăzut la art. 239.

Acest articol înlătură, dar numai pentru unguri, art. 232. Este de sigur o favoare ce s'a acordat ve-

cinilor noștri, altfel nu se explică pentru ce art. 232 care le era ostil inserat în Tratatul dela Trianon, a fost alungat de art. 250 care le este atât de bine voitor. Independent de împrejurarea că acest din urmă art. putea, fără a fi articol separat, face parte din însuși art. 232 ca o excepțiune la dispozițiunea generală prevăzută în art. 232. Ungurii însă cred că pot invoca art. 250 și în alte cazuri decât în acelea limitativ inserate în excepțiune. Pentru dâșii principile de drept după care excepțiunile se interpretează strict, n'ar avea nici o valoare. După dâșii acest principiu dispăre ori de câte ori persoana lor este în joc. Această credință fie provenită din nesocotirea elementelor de drept sau dintr'o mare prezumțiune, a fost cauza determinată a procesului pe care rău voitorii noștri vecini l'au intentat Statului Român. Se cunoaște procesul. În două cuvinte iată-l:

Prin aplicarea legii agrare din Ardeal, proprietarii au fost expropriati pentru utilitate națională. Expropriatiunea s'a făcut în condițiuni identice cu acelea cari s'au impus proprietarilor din vechiul regat. Marii proprietari unguri nu vor să suporte exproprierea. Ei, deși rămași unguri și locuind în Ungaria, înțeleg a-și păstra proprietățile în Ardeal și în tot cazul, să nu li se ia pământul decât în mod cu totul avantajos și cu un preț mult superior celui plătit proprietarilor români. De aci nemulțumirea proprietarilor numiți Optanți unguri, optanți, fiindcă au optat pentru naționalitatea ungară. Rămânând unguri își închipuiau că trebuie să aibă o situație privilegiată în România. Procesul însă, nu se poartă de optanții unguri asupra exproprierei. Ei știu bine că exproprierea a avut loc și Tratatul dela Trianon nu le-ar da nici un drept a se plânge de așa ceva. Pentru a-l putea invoca, ei pretind că li s'a confiscat pământul, lucru ce nu permite convențiunea încheiată cu el în urma războiului. Ca victime ale unei confiscățiuni, ale unei măsuri arbitrare, optanții s'au adresat Tribunalului Arbitral mixt, iar ca temei de drept au invocat violarea art. 250 din Tratatul dela Trianon. Astfel angajat procesul, reprezentanții Statului Român au propus înaintea Tribunalului Arbitral mixt, declinatoriul de competență. S'a dovedit înaintea Tribunalului dela Paris, în mod cât se poate de luminos și cu un lux de probe, că instanța înaintea căreia eram chemați n'avea căderea de a cunoaște reclamațiunea făcută contra noastră. Avocații noștri au învederat Tribunalului Arbitral că exproprierea făcută în România era o chestiune pur internă, neprevăzută în Convențiunea dela Trianon și că această expropriere era prevăzută în legea agrară, care lege arată modul cum se va proceda cu această măsură de ordin național, ce despăgubiri se vor plăti precum și căile pe care trebuia să le ia acei care s'ar crede nedreptățiți de modul cum vor fi expropriati. Nu înțelegem să luăm oricât ar fi de puțin din argumentele acelor care în mod atât de strălucit

ne-au apărut interesele înaintea instanței arbitrale și recomandăm stăruitor acelor pe cari chestiunea îi interesează broșura intitulată: „*Reclamations des optants hongrois de Transylvanie contre la réforme agraire en Roumanie*”. Nu odată se întâmplă ca un proces excelent pledat să fie pierdut, în privința acesteia avocații cu experiență știu destule. La Tribunalul Arbitral cu deosebire pierderea procesului nostru susținut cu atâta talent și cu atâta pricepere era par'că așteptată. La acest Tribunal argumentele de fapt și de drept proprii chestiunii au fost înlocuite cu altele de natură deosebită pe care nu avem a le examina. Cert este, că Tribunalul Arbitral, în majoritate s'a declarat competente și a reținut afacerea. Pierzând excepțiunea cu siguranță că pierdeam și fondul. Ce era de făcut? Să descomplexăm Tribunalul, retrăgând pe arbitru român. Ceeace s'a și făcut, Tribunalul rămânând cu doi judecători, acei cari cu orice preț voiau a ne judeca, a trebuit să suspende pricina până când instanța va avea acelaș număr de judecători, fie că România să-și numească din nou arbitru, ceea ce era inadmisibil, fie că instanța superioară să judece chestiunea competenței și atunci, dacă părerea sa era ca aceia a primei instanțe, atunci trebuia să invite România a-și numi arbitru, sau dacă judeca că Tribunalul Arbitral era incompetent să îngroape afacerea optanților sau să o trimeată a fi soluționată în România după legile noastre naționale.

Care este instanța superioară care poate în apel să se ocupe și să controleze hotărîrea Tribunalului Arbitral mixt de la Paris? Nicăieri în pactul Societății Națiunilor nu găsim indicat o instanță superioară, numindu-se ea Tribunal sau Curte, care să aibe dreptul de a cunoaște în apel de un diferend sau proces, cum ar fi cel care ne preocupă. S'ar putea deduce din tăcerea tratatului, că Tribunalul Arbitral să fi rămas fără nici un control și că hotărîrile unui astfel de Tribunal n'au nici o cenzură? Pactul Societății Națiunilor conține în câteva din articolele sale niște dispozițiuni vagi și generale, fără ca aceste dispozițiuni să se refere în mod categoric la cazul nostru.

Așa art. 2, după ce spune că acțiunea Societății cum este definită în prezentul Pact, se exercită de o adunare și de un consiliu asistați de un secretariat permanent, se completează cu aliniatul 3 din art. 3 astfel: *Adunarea are căderea de a se pronunța asupra oricărei chestiuni care intră în sfera de activitate a Societății sau care atinge pacea lumii.* Iar art. 4, vorbind de compunerea consiliului Societății Națiunilor, fixează competența acestui Consiliu în modul următor: *Orice chestiune intrând în sfera de activitate a Societății sau privitoare la pacea lumii, este de căderea Consiliului.*

Compunerea unui Tribunal, Curți de apel sau de Casație, cu misiunea de a cenzura hotărârile Tri-

bunalului mixt, Pactul nu o prevede. Cu siguranță că Tratatul, cu toată lungimea lui, conține o omisiune, cu atât mai regretabilă, cu cât chiar Adunării Societății Națiunilor nu i se dă în mod formal și categoric atribuțiunea de a se ocupa de sentințele ce ar pronunța Tribunalul Arbitral, atunci când s'ar preține — ca în speță — că art. 250 n'a fost respectat. Independent de aceste considerațiuni și lăsându-le la o parte, s'a crezut în mod general că Societatea Națiunilor probabil pe temeiul articolelor pe care le cităm mai sus, are o competență vastă și generală, ca consecință, ei îi aparține dreptul de a examina hotărârea Tribunalului mixt dela Paris, care Tribunal se declarase ca având căderea de a judeca acțiunea Optanților unguri contra Statului Român.

Această competență a Societății Națiunilor părțile interesate au recunoscut-o. Optanții adresându-se acestei Societăți, pentru ca ea să pue din nou în mișcare Tribunalul mixt, care se suspendase prin descomplexare, iar Statul Român, prin aceia că n'a ridicat nici o excepțiune cu privire la acest lucru și a pus concluziuni în fond combătând cererea Optanților. Nu este loc la critică, facem numai constatarea faptelor.

Este clar dar, că ne găsim înaintea unei a doua instanțe, să o numim de casare, pentru că această a doua instanță trebuia să cunoască nu atât faptele procesului, ci mai mult chestiunea de drept, chestiunea competenței.

Pentru a fi mai bine înțeles, simțim nevoia de a ne repeta. Părțile în proces: Optanții unguri, reclamânți, Statul Român, intimat. Obiectul procesului: Suntem victimele unei lichidări ziceau Optanții, v'am expropriat la fel cu ceilalți proprietari români, răspundea Statul nostru. Ați violat art. 250 din Tratatul de la Trianon o reproșau ungurii, art. 250 din Tratat, n'are ce căuta în acest proces, susținea Statul nostru. Ca concluziune: Statul Român a propus declinatoriu de competență, Optanții continuarea desbaterilor. Tribunalul Arbitral, în majoritate a hotărât continuarea desbaterilor, după care a venit descomplexarea Tribunalului prin retragerea reprezentantului Statului nostru.

Înaintea Consiliului Societății Națiunilor, aceleași chestiuni au fost desbătute, iar ca concluziune, ungurii cereau ca Consiliul Societății Națiunilor, să desemneze ea pe un nou membru care să formeze împreună cu ceilalți doi rămași, Tribunalul Arbitral; reprezentantul României se opunea la această desemnare și cerea ca Societatea Națiunilor să declare că Tribunalul Arbitral mixt nu putea judeca afacerea Optanților, deoarece această afacere eșia cu totul din atribuțiunile lui.

Procesul era de o simplitate de abecedar. Un tânăr judecător de ocol dela noi, n'ar fi întâmpinat nici o dificultate ca s'o rezolve. Consiliul Societății Națiunilor a refuzat să-l înțeleagă.

Acest consiliu crede că prin soluțiuni lăaturalnice

poate să împace pe toată lumea. Ceeace un jurist de modestă anvergură știe, areopagul de la Geneva ignorează. Hotărârile drepte sunt simple, ceeace este întortochiat, ocolește dreptatea, violează adevărul. După deliberări îndelungate, pentru care au fost puse la contribuțiune cunoștințele și experiența juriștilor de seamă, Consiliul Societății Națiunilor prin raportorul Sir. Austen Chamberlain reprezentantul Angliei, fixează în sesiunea din Septembrie 1927, următoarele trei reguli:

1) Dispozițiunile tratatului de pace nu exclud aplicarea reformei agrare supușilor unguri optanți sau neoptanți. Cât despre art. 250, acesta interzice lichidarea proprietăților supușilor unguri în teritoriile transferate. Termenii acestor articole nu pot restrânge libertatea de acțiune peste aceia ce ar fi fost dacă art. 232 și 280 nu ar fi existat. Fie că aceste dispozițiuni figurează, fie că nu figurează în Tratatul de la Trianon, România are același drept de a promulga orice fel de lege agrară pe care ar judeca-o potrivită regulilor dreptului internațional. Ori, nu există nici o regulă de drept internațional care să scutească pe supușii unguri de obligațiunile unui plan general de reformă agrară.

Chestiunea prețului, oricare ar fi importanța ei, nu trebuie luată în considerație.

2) Nu trebuie să existe în această privință inegalitate de tratament între unguri și români.

3) Expresiunile de sechestrul și lichidare, menționate în art. 250, se aplică numai măsurilor luate contra proprietății unui ungur, explicate numai prin calitatea lui de exinamic. Facultatea ce și-au rezervat puterile aliate prin art. 232 de a reține și de a lichida bunurile ungurești, găsindu-se pe teritoriul lor în momentul intrării în vigoare a tratatului, se aplică bunurilor unui ungur, în calitatea lui de exinamic. Nu este de ajuns ca aceste măsuri să aducă deposedarea unui bun unguresc de către Guvernul Român și ca proprietarul acestui bun să fie ungur. Mai este necesar ca să fie vorba de o măsură care nu ar fi fost luată sau care nu ar fi fost aplicată, dacă proprietarul acestui bun nu ar fi fost ungur.

Nici una din părți nu ceruse Consiliului ca să stabilească aceste trei reguli ca concluziuni. Ele erau conținute în pledoaria reprezentantului nostru și constituiau niște considerente care trebuiau să aibe ca concluziune lipsa de competență a Tribunalului Arbitral mixt dela Paris, de a cerceta reclamațiunea Optanților unguri.

România pe aceste trei reguli, găsite de dânsa, fără marea osteneală pe care și-o dăduse Consiliul Societății, se întemeia, pentru a propune declinatoriu de competență. D-nii Millerand, Rosental și Politis înaintea Tribunalului Arbitral mixt, cât și d-l Titulescu, înaintea Consiliului dela Geneva, explicaseră cu un lux de argumente și cu o deosebită claritate pentru ce Tribunalul dela Paris nu avea căderea de

a judeca această afacere și de ce judecând-o, instanța de judecată care s'a rezemat pe alte argumente de drept, comisese un vădit exces de putere. Curtea de apel sau de Casație cum am voi să numim Consiliul Societății, trebuia odată ce stabilea regulile de mai sus, să ne dea și concluziuni, căci modul cum dânsa a procedat, a pronunțat o hotărâre cu considerente, dar fără dispozitiv. Din punctul de vedere juridic, ceea ce a pronunțat Consiliul la Geneva, nu este o hotărâre, și fără explicațiunile raportorului ne-am face o tristă idee de modul cum jurisconsultii adunați în Elveția, înțeleg a soluționa diferendele încredințate judecării lor. Ori cum am considera cele trei reguli puse mai sus, fie ca o hotărâre fără dispozitiv sau o simplă tălmăcire a unor articole din Tratatul de la Trianon, ele nu pot fi înțelese decât în sensul favorabil tezei noastre și că ele legau pe acei cari strânși la Geneva își propuseseră a ne judeca. Acest mod de a vedea reieșea, atât din formulele regulilor fixate, cât mai ales din explicațiunile sub formă de discurs date de reprezentantul Angliei, d. Austen Chamberlain.

Nu este fără interes a reproduce aceste explicațiuni pentru a fi înțeles când mai târziu vom arăta schimbarea de atitudine a aceluiași personaj important din Consiliul Societății Națiunilor.

Înainte de a face aceasta, câtă să spunem că raportul conținând cele expuse mai sus, a fost primit de către România și respins categoric de către optanții unguri. Ne închipuim că nici d-l Titulescu nu a primit cu mare entuziasm concluziunile raportului, căci aceste concluziuni nu ajungeau la ceva definitiv, ele constituiau o jumătate de măsură, atunci când se ceruse o măsură întreagă și reprezentantul României nu vroia tergiversare, ci un sfârșit. Cu toate acestea, țara noastră a acceptat raportul, dar optanții, cu trufia care-i caracterizează, au respins acel raport. Iată acum ce explicațiuni a crezut necesar să dea d. Chamberlain :

După ce Ministrul Afacerilor Străine al Angliei declară că intervențiunea Consiliului Societății Națiunilor în procesul ce ne preocupă, se sprijină pe art. 11 și că acest articol formează temeiul de drept al înixțiunii Consiliului, d. Chamberlain continuă :

„Aș dori să schizez pe scurt istoricul problemei, deși aș fi preferat să nu trebue să o fac. M'am abținut cu hotărâre până acum de a aborda acest subiect, dar cred acum că este indispensabil să reamintesc Consiliului toate împrejurările.

„Acum trei sau patru ani chestiunea a fost adusă înaintea Consiliului. După audierea părților interesate, Consiliul Societății Națiunilor, a invitat pe reprezentantul Japoniei să ia contact cu ambele părți și să silească a ajunge la o soluțiune care să poată căpăta aprobarea Consiliului. Este de ajuns să se citească discuțiunile cari au avut loc în Consiliu la acea epocă, pentru a se vedea că părțile au căzut de acord asupra mai multor puncte la Bruxelles, sub președinția

d-lui Adatci, și că acest acord parțial a fost repudiat la această masă de către reprezentantul Ungariei.

„Afacerea a fost din nou adusă în fața Consiliului, în Martie 1927, și o comisiune a fost numită de d-v. Am invitat părțile să se întâlnească la Londra înainte de sesiunea Consiliului din Iunie. Am ascultat noile lor expuneri. Le-am adresat la o altă și separat un călduros apel ca să reguleze această chestiune printr'un acord. Ne-am întâlnit în Iunie și am constatat că părțile nu s'au putut înțelege. Comitetul de trei a făcut atunci sugestii care ar fi putut forma baza unui acord, și am cerut Consiliului să amâne afacerea pentru o nouă sesiune.

„Am făcut acestea pentruca reprezentanții celor două părți să aibe timpul să ia în considerațiune invitațiunile noastre, să adopte o atitudine conciliantă și să studieze sugestiiunile noastre.

„Ne-am întrunit aci din nou la începutul lunii Septembrie. Reprezentantul Ungariei și Guvernul Ungar au refuzat dela început până la sfârșit să facă vre-o concesiune în vre-o direcție. Reprezentanții unguri au luat de la început o pozițiune neconciliantă și în mod irevocabil și-au menținut atitudinea. Ei refuză să facă orice fel de concesiuni, sau să încerce cel mai mic gest de conciliațiune.

„Nu pot să nu subliniez contrastul dintre această atitudine și atitudinea reprezentantului României și a Guvernului său. România a primit sugestiiunile făcute de Comitet ca bază de noi propuneri. Nu vreau să spun că aceste sugestiiuni trebuiau acceptate întocmai, dar reprezentanții unguri n'au acceptat nici măcar să intre în discuțiune pe această bază. De la un capăt la altul al acestei chestiuni, reprezentanții Ungariei n'au vrut să schimbe pozițiunea fie chiar cu un centimetru.

„Reprezentanții Ungariei n'au progresat nici măcar cu un centimetru pe calea conciliațiunii și pe calea păcii.

„Comitetul vă propune să facem o nouă sforțare, și un apel făcut în numele Consiliului întreg va avea o forță și o autoritate pe care nu poate să o aibă nici un apel adresat de Comitetul de trei sau de un element izolat al acestui organism. Nu pot crede că lucrurile să fi devenit irevocabile, ca un Stat, membru al acestei mari Societăți a Națiunilor, să poată rămâne surd la un asemenea apel și că vre-un alt Stat ar putea să refuze apelul de a intra pe calea conciliațiunii.

„Regret că natura declarațiunii făcute de reprezentantul Ungariei mi-a impus datoria de a pronunța asemenea cuvinte, dar n'aș putea face altfel fără să lipsesc de la obligațiunile pe care le-am contractat față de Consiliu, care mi-a făcut onoarea să mă desemneze ca raportor în această chestiune“.

După acest discurs, România a declarat din nou că acceptă raportul iar contele Apponyi și-a menținut refuzul, adăugând că chiar la sesiunea de Decembrie Ungaria va păstra aceeași atitudine, fiindcă Guvernul Ungar nu voește pentru optanți egalitatea cu Românii, ci un tratament mai favorabil.

D. Chamberlain auzind cele afirmate de reprezentantul optanților s'a simțit jignit și și-a anunțat demisiunea din calitatea de raportor, demisie care, în urma insistențelor celor din Consiliu, a fost retrasă, retragere care a fost însoțită de următoarele cuvinte :

„Mă resemnez să accept și mă supun dorinței exprimate de Președintele și membrii Consiliului. Dacă v'am rugat să-mi acceptați demisiunea, motivul era că eu nu mă pot nici de cum îndepărta de raportul meu în textul său integral. Mi-era teamă că dacă această chestiune ar mai veni în fața Consiliului, colegii mei să nu găsească că am luat o pozițiune prea fermă în această afacere. Dar dacă colegii mei socotesc că mai pot fi util Consiliului, este de datoria mea să fac tot posibilul, într-o chestiune în care țara mea n'are niciun interes, în afară de acela al justiției și menținerii păcii”.

Evident era că raportul conchidea că dacă Ungaria refuză acest raport, Consiliul nu era îndreptățit să numească un judecător în locul judecătorului român, retras de la Tribunalul Mixt, fără însă a se declara în mod categoric că Consiliul Societății Națiunilor a respins cererea optanților unguri. Această ciudată rezoluțiune lăsa fără rezultat procesul dintre optanții unguri și Statul român și dădea ca rezultat clar amânarea din nou a diferendului. Pentru toți însă reieșea că Consiliul Societății era legat de cele trei puncte prejudiciale și că ele vor forma la viitoarea sesiune călăuza judecății sale.

Această „viitoare sesiune” a fost cea din Martie 1928. S'a reluat chestiunea, s'a desbătut în lung și în larg, s'au expus de o parte și de alta toate argumentele, căci argumente fusese aceleași ca și la sesiunea din Septembrie 1927, de oarece la această sesiune totul fusese epuizat ca argumentație, iar Consiliul pe argumente nu juridice, s'a pronunțat contra noastră și în favoarea Ungariei, a cărei trufie a impus Societății Națiunilor. Declarația ungară că nu se va supune, la care s'a adăugat conduita ei cu mitralierele de la Saint Gothard, au determinat Consiliul Societății a nu tine seamă de atitudinea corectă și demnă a Statului nostru.

Care a fost deciziunea areopagului înaintea căruia cu încredere ne prezentam? Cu totul contrarie de ceea ce decisese în Septembrie 1927. Cu un curaj care nu merită nici o laudă, nevoind a avea aerul că este cu totul pentru unguri, după cum fusese la Septembrie când nu s'a pronunțat categoric pentru români, deși cele trei puncte formulate erau favorabile Statului Român, — Consiliul Societății a dispus că Tribunalul Arbitral Mixt se va compune din 5 membri, adică se vor mai adăuga încă doi pe lângă cei trei cari există, și astfel, zicea Consiliul, România va avea garanția deplină a unei judecăți imparțiale, făcându-se că nu pricepe pericolul pentru Țara noastră, căci prin această compunere va fi destul ungarilor a mai dobândi încă un judecător pe lângă cei doi pe care îi au pentru ei, pentru a avea o majoritate favorabilă tezei ungare. Consiliul Societății dând o asemenea deciziune se așeza într-o evidentă contradicțiune cu ceea ce hotărâse în sesiunea anterioară, și această contradicțiune era chiar voită, căci se declara de către Consiliu că acele trei puncte ale d-lui Chamberlain nu vor lega pe Tribunalul Ar-

bitral Mixt, compus din cinci membri, care va avea deplina libertate de judecată, putând înlătura deciziunea prejudicială din Septembrie 1927. Independent de această contradicțiune care sărea în ochii ori-cărui om cinstit, Consiliul Societății Națiunilor dădea o hotărâre care nu avea de sprijin decât bunul plac, arbitrarul cel mai patent. Este cert că Societatea Națiunilor, creațiune postbelică, în mintea acelora care au conceput ideea și au realizat-o a fost ca această instituțiune să judece, cu nepărtinire și după procedura prevăzută în Tratatul de la Trianon. Națiunile care au aderat la această Societate nu s'au referit numai la judecata proprie a celorlalte națiuni, ci ele au înțeles a îngrădi judecata Consiliului Societății cu o procedură asigurătoare și să indice în tratat cazurile în care aceste națiuni își vor supune diferendele dintre ele Consiliului Societății.

Nu oricând și pentru orice afacere se poate chema o națiune înaintea Consiliului Societății, ci numai în cazurile în care tratatul face competențe pe Societate. Deasemenea Tribunalul chemat să judece diferendele dintre națiuni, trebuie să fie format așa cum tratatul arată și modificările ce se poate aduce compunerii acestui Tribunal, nu pot fi altele și în alt fel decât le prescrie tratatul. În acest scop, figurează secțiunea VI-a în convențiunea-tratat încheiată între Ungaria și Puterile aliate sau asociate. Tot pentru aceasta, tratatul a fost semnat de puterile aliate și Ungaria, tratat care pentru a fi obligatoriu pentru fiecare din aceste puteri, afară de semnătură, a fost și ratificat de corpurile legiuitoare ale statelor semnatare. Astfel că Tratatul de la Trianon este lege pentru România, dar numai pentru acele dispozițiuni de fond și procedură anume trecute în această convenție internațională. De unde consecința firească că nu se poate aplica țării noastre ceva străin tratatului și ea nu poate fi judecată de un Tribunal compus altfel decât prescrie convențiunea ce ne leagă față de unul din inamicii noștri din ultimul război. Art. 239 din Tratatul de la Trianon, prevede cum să se compună Tribunalul Arbitral Mixt; altă compunere decât cea indicată este ilegală și Statul nostru are tot dreptul a tăgădui unui Tribunal, compus din cinci, orice drept de a ne cita înaintea sa și de a se ocupa cu tranșarea neînțelegerilor, de orice natură, pe care le-am putea avea cu vreun stat semnatar.

În arătările de mai sus n'am făcut decât să aplicăm niște elementare principii de drept, care, din cauza simplității lor, sunt la îndemâna inteligenței celei mai modeste. Nu ne închipuim cătuși de puțin că mai marii lumii, strânși la Geneva, și judecând după lege, Tratatul de la Trianon, să fi crezut vreodată că atot puternicia lor le-ar putea da dreptul să chibzuiască în afară de prevederile acestui tratat. Chiar când plenipotențiarilor lumii, adunați în instanța supremă, nu ar fi niște jurisconsulți consumați — ceea ce chiar nu era nevoie —, încă pentru a

li se atrage atențiunea asupra principiilor de drept, ei au fost însoțiți de experți juriști cari n'aveau altă menire decât să îndepărteze erorile. Așa că, sau că experții nu au fost întrebați, sau că ei au fost consultați și că avizul lor a fost neglijat. Mai este o ipoteză, aceea că avizul experților a fost conform cu hotărârea Consiliului Societății. Această din urmă ipoteză, pentru considerațiunea pe care o avem, mai ales pentru juriștii francezi, nu voim nici chiar un moment a o admite.

Orice ar fi fost, hotărârea dela Geneva este o greșeală fără seamăn, săvârșită de prieteni și aliații noștri. Greșeala are un dublu caracter: juridic și politic. *Juridic*: Consiliul nu putea judeca decât cu tratatul în mână. Acest Consiliu trebuia să ție seama că avea de judecat competența Tribunalului Mixt de la Paris. Era sau nu era? Acestei chestiuni trebuia să răspundă. Judecând competența, Consiliul trebuia să se îngrijească a nu da el însuși o hotărâre fără competență și bazată pe arbitrar. Consiliul trebuia să se mai gândească că nimeni nu i-a cerut a reforma un tribunal incompetent prin compunerea unui alt Tribunal și mai incompetent decât cel dintâi. *Politic*: amicii și aliații nu trebuie să uite obligațiunile pe care amicitia și alianța le impun și pe care le au față de amicii și aliații lor. Alianța din război îi îndatorează cel puțin la atât de a trata pe aliații lor cu cea mai deplină imparțialitate. Pericolul din 1915 nu a dispărut decât provizoriu, dacă el va reveni într'un timp mai puțin îndepărtat decât se crede, amicii tratați rău în timp de pace vor mai fi ei dispuși la o nouă alianță și nu-și vor reaminti de ingratitudinea aliaților de altă dată? Petecul de hârtie de la Locarno va avea el mai multă valoare decât acela care garantă Belgia de orice invaziune? *Caveant amici*.

Independent de considerațiunile de mai sus, Consiliul Societății Națiunilor a neglijat cu desăvârșire un interes de un ordin tot atât de înalt ca și cele precedente: *Prestigiul Societății*. Fără această aureolă, Societatea nu va putea trăi. Cei cari conduc Consiliul prin modul lor de a gândi și de a se conduce, fac imposibilă existența societății. Contradicțiunile și schimbările de atitudine dela o sesiune la alta, în aceeași chestiune, nu vor produce decât hotărâri desconsiderate, deci neexecutabile. Societatea Națiunilor va duce o viață moartă, căreia este preferabilă o moarte vie.

Nu este, credem, locul aci, de a examina modul după care s'a condus România dela începutul acestei afaceri. Chiar când ar fi ceva de zis și s'ar putea prezenta oarecari obiecțiuni cu privire la felul cum s'a studiat chestiunea dela început, găsim că în studiul ei nu s'a pus la contribuțiune cunoștințele și priceperea oamenilor noștri de specialitate, luând însă procesul de când el s'a pledat înaintea Tribunalului dela Paris și până azi, găsim că Statul nostru a făcut tot ce putea și a produs înaintea instan-

țelor de judecată toate argumentele de drept, argumente cu care să susție până la evidență interesele Statului nostru.

A se critica în momentele de față conduita Statului nostru, mai ales în Parlamentul țării, ne pare că departe de a face serviciu României, nu-i facem decât rău. În primul rând, o asemenea critică astăzi este tardivă, căci în stadiul în care se găsește chestiunea, nu se mai poate reveni asupra celor discutate; în al doilea rând, ne prezentăm înaintea Societății Națiunilor sub aspectul nepriceperii și al desbinărilor. Chiar și în chestiunea ungurească să nu fim de acord?

În afară de aceasta, din cele ce am putut citi prin ziare, întrebarea făcută guvernului cu privire la diferendul cu optanții unguri se referea mai mult la fondul chestiunii, pe când discuțiunea ce s'a făcut la Paris și Geneva nu avea de obiect decât competența. Mai mult, s'a căutat — dacă am înțeles bine întrebarea pusă în Cameră, a se face o deosebire între art. 63 și 64 de o parte și 250 de alta din Tratatul dela Trianon. Din citirea acestor texte, pentru noi, nu prea ar rezulta multă diferență, căci ni s'a părut la prima lectură și chiar la a doua, că art. 250 care vine după cele două articole 63 și 64, ar privi toate categoriile de optanți, astfel că, după noi, o diferențiere n'ar exista. Cu rezerva unei discuțiuni mai ample, dacă timpul ne va permite, cele spuse în Parlament și care privesc fondul procesului, ar fi deocamdată străine de cele ce s'au desbătut înaintea Tribunalului dela Paris și Geneva. Ori cum ar fi, credința noastră de români este că critica este intempestivă și vătămătoare.

Aceste câteva rânduri, vin — recunoaștem — cam târziu după darea hotărârii dela Geneva. Ele au întârziat cu apariția — deși au fost redactate în luna următoare celei în care s'a pronunțat Consiliul Societății. Am crezut însă că ele sunt încă de actualitate, mai ales că suntem în timpul unei noi sesiuni.

O asemenea hotărâre va fi totdeauna de actualitate prin curiozitățile ce ea prezintă. Va rămâne exemplară ca contradicție, greșeli de drept și parțialitate. În ipoteza că ea va rămâne confirmată, la ce ne expunem și ce va trebui să facem? Vom căuta a răspunde într'un timp apropiat.

CONST. MARINESCU-GEORGE

Avocat.

O nedreptate legiferată

Art. 316 c. c., instituind succesiunea anormală, zice că bunurile date adoptatului de către adoptator, se reîntorc la aceasta dacă primul moare fără descendenți. În practica zilnică, mi s'a ivit cazul următor: Moare adoptatorul și după el și adoptatul, fără urmași. Acesta

a moștenit pe părintele adoptiv care lasă soție, văduvă săracă. Art. 316 c. c. zice că lucrurile se reinlore numai la adoptator sau la descendenții săi, care, în specie, nu sunt. Deci, averea trece la rudele adoptatului, părinți, frați, etc.

Iată o nedreptate!

Soția, care a muncit o viață întreagă la strângerea averii și mărirea patrimoniului, este exclusă de rudele adoptatului. Frații și surorile adoptatorului sunt și ei excluși. Legătura de sânge e desființată.

Adopțiunea trebuie să creeze raport numai între adoptator și adoptat fiindcă este bazată pe dorința dobândirii unui succesor. Dacă acesta moare, nu e drept ca rudele sale să excludă pe rudele adoptatorului, soție, frați, surori.

Al II-lea art. 316 c. c., conține o mare cruzime când spune că rudele adoptatului exclud în totdeauna pe toți succesorii adoptatorului afară de descendenții săi.

Dacă adoptatorul are dreptul să reia lucrurile chiar dela descendenții adoptatului, când ei mor fără posteritate, de ce, în acest caz, să nu aibă același drept soția, frații și surorile sale?

Ce rațiune a prezidat la această deviere a principiilor admise în materie de moștenire bazată pe legătura de sânge?

Soția e și ea adoptatoare, dar bunurile nu se reinlore la dânsa, pentru că nu sunt ale ei, ci ale soțului decedat.

Nu numai că nu e drept, dar nu e nici moral ca rudele adoptatului decedat să excludă pe soția adoptatorului. Codul nu păstrează nici măcar măsura egalității, fiindcă pe când reînvoarea, în cazul bunurilor dăruite de adoptator, e limitată numai la acesta și descendenții săi, în lipsa acestora bunurile trec la orice succesor al adoptatului, la cele 4 grade de succesori obișnuți.

Deci, frații adoptatorului, rude în gradul al doilea sunt excluși de o rudă a adoptatului în gradul al 4-lea.

Bunurile trebuie să rămâne în mâna familiei adoptatorului și rudelor acestuia, iar noul concept social asupra succesiunilor, exclude dispoziția art. 316 c. c., după care, un străin, fără a presta vreo muncă, și pe care poate nici nu-l știe adoptatorul, să moștenească averea adoptatului dobândită dela tatăl adoptiv.

Noțiunea: rudele adoptatului exclud pe rudele adoptatorului, sfidează legătura de sânge și prezintă un vădit aspect antisocial.

Soția, frații, surorile, această lume de iubire familială, sunt goniți din posesia bunurilor de un colateral al adoptatului.

Moștenirea trebuie fixată numai la persoana adoptatului, ori descendenții săi. Dacă el a murit fără urmași, averea trebuie să rămâne rudelor de sânge a adoptatorului și soției acestuia.

Dispoziția codului e contrară efectului personal și contractual al adopțiunii, pentru că adoptatorul își înlocuiește succesor pe adoptat, nu pe rudele acestuia.

Acest drept de succesiune zis anormal, în unele privinți vatamă intereselor de familie și rudenie, iar datorită legiuitorului viitor este să desființeze nedreptatea?

TRAIAN R. SCRIBAN.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 10 Octombrie 1927

Președinția d-lui EM. MICLESCU, președinte

Mihail D. Corbu cu Costache Ilie Panait

Decizia No. 2199

Acțiuni imobiliare. Competința jud. de ocol. Competința Tribunalelor. Cum este determinată. Art. 23 L. J. O.

Judecarea acțiunilor imobiliare legea o dă atât în competența jud. de oc., cât și a Tribunalelor de județ, — competența celor din urmă fiind mărginită prin art. 33 leg. jud. numai asupra terenurilor fără clădiri sau alte îmbunătățiri, în întindere de cel mult 10 ha. sau dacă având clădiri, sau alte îmbunătățiri nu au o valoare mai mare de 15000 lei.

Aceasta fiind criteriul avut în vedere de legiuitor pentru determinarea competenței în materie, urmează că, atunci când ca în speță Tribunalul a judecat, fără a se ridica de către părți chestiunea incompetenței, — acțiunea intentată de către intimat în contra recurentului relativă la dreptul său de proprietate asupra a 6 ha. teren fără clădiri, această judecată a Tribunalului făcut-o în primă și ultimă instanță de fond, astfel că sesința sa era supusă numai recursului în casație, iar nu și apelului la Curte.

Competința determinată de art. 33 leg. jud. Oc. este o competență rațională materie, deci de ordine publică, întrucât privește ordinea de jurisdicție stabilită de lege; astfel fiind incompetența Curții de Apel de a judeca în speță apelul făcut de intimat poate fi ridicată și direct înaintea Inaltei Curți și întru cât nu sunt necesare verificări de fapte, ea urmează a fi admisă.

Curtea,

Ascultând pe d-l av. Porumbeanu în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-l av. G. M. Dumitrescu în combateri.

Deliberând,

Asupra recursului de față;

Având în vedere decizia atacată din care rezultă că recurentul împreună cu tatăl său Dumitru Corbu vânzând intimatului prin actul aut. la 4 Febr. 1921 suprafața de 6 ha teren din moșia lor situată în jud. Neamț a intervenit între părți la 15 Noembrie 1921 o convenție constatată prin actul intitulat „Chitanță” prin care cumpărătorul declară că, a primit dela vânzătorii acontul plătit din prețul vânzării și nu mai are nici o pretenție derivând din actul de vânzare, deoarece legea agrară prin art. 3 a declarat nulă acea vânzare.

Că posterior intimatul a cerut Trib. Neamț anularea chitanței din 15 Noembrie 1921 și repunerea în vigoare a actului de vânzare dela 11 Februarie 1921, susținând că, motivul determinant pentru care a dat acea chitanță, constituie pentru dânsul o eroare substanțială de drept, întrucât a crezut că, art. 3 L. O. anulează toate vânzările de pământuri rurale, ceea ce nu a înțeles să anuleze acest text de lege.

Că, Trib. Neamț a respins această acțiune ca nefondată, pe considerațiunea că, consimțământul intimatului la facerea actului denumit „Chitanță” nu a fost dat prin eroare de drept asupra cauzei sau motivului determinant al contractării și de aceea nu se poate anula acea chitanță; că, însă Curtea de Iași, în urma apelului introduse de intimat, a anulat chitanța sus arătată stabilind că, intimatul s'a aflat în eroare de drept și de fapt când a contractat convenția prin acest act.

A apărut o interesantă broșură: **VIATA JURIDICA ȘI ADMINISTRATIVA A SATELOR** de **Andrei Rădulescu**, consilier la Curtea de Casație, membru al Academiei Române. **Prețul 20 lei.**

Văzând 1 motiv de casare astfel formulat:

„Exces de putere, violarea art. 33 din legea judecătorei de pace, art. 55 pr. civ. art. 316 și 326 pr. civ. violarea principiului celor două grade de jurisdicție.

„Curtea de apel Iași constată în fapt prin decizia sa că apelul lui Costache Ilie Panaite contra sentinței Trib. Neamț No. 51 din 925 purta asupra acțiunii făcute de acesta prin care cerea să se declare nul actul intitulat chitanță transla No. 1047 din 921 și să declare valid actul de vindere-cumpărare prin care d-l Mihai Corbu îi vindea acestuia 6 H. pământ din trupul moșiei D-sale Căciulești din jud. Neamț și ca consecință să-i lase în deplină proprietate pământul, cele 6 H. formând obiectul actului de vindere-cumpărare.

„Ori Curtea de Apel Iași nu era competentă să judece apelul contra sentinței Trib. Neamț prin care se respinsese acțiunea lui Costache I. Panaite, și nu era competentă de oarece potrivit art. 33 din legea judecătorilor de ocoale, această judecătorie judecă în prima instanță și numai cu drept de apel la Tribunal, conform art. 55 pr. civ., acțiunile de orice natură care au de obiect un loc fără clădire până la 10 H., așa că Tribunalul de județ care a judecat acțiunea lui Const. Panaite, introdusă direct înaintea Tribunalului, a dat o hotărâre care era în ultima instanță, ea fiind dată de o instanță care era chemată să judece afacerea numai ca instanță de apel, apelul la Curte era inadmisibil. Curtea judecând acest apel l-a judecat ca o a treia instanță de fond. Incompetința Curții de apel era o incompetență rațională materie, pe care trebuia să o ridice Curtea din oficiu. Funcționarea diverselor jurisdicțiuni după regulile ce legea le fixează, aparține ordinii publice, și având acest caracter, o putem invoca direct înaintea Inaltei Curți de Casație prin motivul nostru de recurs. Admițându-se motivul, rugăm să se caseze decizia Curții de apel Iași fără trimitere”.

Având în vedere că, acțiunea intentată de intimat la prima instanță având drept obiect trecerea în proprietatea sa, ca o consecință a anulării chitanței dela 15 Noembrie 1921, — a terenului de 6 ha. ce i-a fost vândut de către recurent, ea este o acțiune imobiliară și se raportează la un teren fără clădiri cu o întindere mai mică de 10 ha.

Că judecarea acțiunilor imobiliare legea o dă atât în competența Jud. de Ocoale, cât și a Tribunalului de județ, competența celor dintâi fiind mărginită, prin art. 33 L. J. numai asupra terenurilor fără clădiri, sau alte îmbunătățiri, în întindere de cel mult 10 ha. sau dacă având clădiri, sau alte îmbunătățiri, nu au o valoare mai mare de 15.000 lei.

Considerând că, acesta fiind criteriul avut în vedere de legiuitor pentru determinarea incompetenței în materie, urmează că, atunci când, ca în speță, Trib. a judecat fără a se ridica de către părți chestiunea incompetenței, acțiunea intentată de către intimat în contra recurentului relativă la dreptul său de proprietate asupra celor 6 ha. teren fără clădiri în discuțiune, această judecată Tribunalul a făcut-o în prima și ultima instanță de fond, astfel că sentința sa era supusă numai recursului în casațiune, iar nu și apelului la Curte.

Considerând că, competența determinată de art. 33 L. J. O. este o competență ratione materiae, deci de ordine publică, întrucât privește ordinea de jurisdicțiune stabilită de lege; că, astfel fiind incompetența Curții de Apel de a judeca în speță apelul făcut de intimat poate fi ridicat și direct înaintea Inaltei Curți și odată ce constatarea acestei incompetențe se face de Inalta Curte fără a fi necesare verificări de fapte, ea urmează a fi admisă, casându-se fără trimitere decizia Curții de fond întrucât a fost dată de o instanță

necompetente și deci din acest punct de vedere recursul urmează a fi admis fără a se mai discuta celelalte motive de casare.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul etc.

CURTEA DE APEL IAȘI, SECȚIA I

Audiența dela 18 Octombrie 1927

Președinția d-lui D. VOLANSCHI, prim-prezident

I. Știubei cu Maria P. Savin

Deciziunea No. 144

Legea accelerării judecăților. Apel făcut după comunicarea hotărârii. Motivele comunicate peste termenul de 15 zile. Nulitatea. Art. 35 din l. a. j.

Potrivit art. 35 alin. ultim din legea accelerării judecăților, când apelul se face după comunicarea hotărârii, motivele trebuie comunicate, sub pedeapsă de nulitate, cel puțin în cele 15 zile dela comunicarea hotărârei.

Ascultând pe apelant prin d. avocat Răcoare și pe intimata prin d-nii avocați C. Faur și D. Xenopol.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Dumitru I. Știubei în contra sentinței Trib. Iași, s. I-a Nr. 249 din 22 Iunie 1927 a căruia dispozitiv este:

„Admite cererea făcută de Maria P. Savin din Iași, Sft. Teodor Nr. 7, prin petițiunea înregistrată la Nr. 19936 din 1926 și în consecință:

„Dispune ridicarea interdicției privitoare pe Maria P. Savin, hotărâtă de acest Tribunal prin sentința Nr. 371 din 1925 și publicată în „Monitorul Oficial” Nr. 279 din 925.”

Având în vedere susținerile părților și lucrărilor din dosar, din care se constată că apelul a fost depus la registratura Tribunalului în ziua de 13 August 1927, cu petiția înreg. la Nr. 19946; că odată cu depunerea apelului, apelantul nu a depus și taxele necesare pentru a se comunica intimatului acest apel și actele ce îl însoțesc, ci l-a lăsat în părăsire până la 30 Septembrie 1927, când în urma cererii făcute de intimată prin petiția înreg. la Nr. 22675 din 1927, Tribunalul Iași, s. I, cu adresa Nr. 35477 din 7 Octombrie 1927, a înaintat apelul Curții spre judecare; Că apelul a fost introdus zece zile după comunicarea sentinței care s'a efectuat la 3 August 1927, după cum rezultă din dovada de la dosar; că nici după ce a trecut 15 zile de la comunicarea hotărârei, apelul nu a fost comunicat intimatului.

Având în vedere că astăzi intimata a cerut anularea apelului deoarece apelanta nu s'a conformat legii pentru accelerarea judecăților de a plăti taxele de comunicare a apelului către intimată odată cu introducerea apelului sau cel mai târziu 15 zile dela comunicarea sentinței.

Văzând că prin noua lege de modificarea unor dispozițiuni de procedură și pentru înlesnirea judecăților, spre a se evita surprinderile și a accelera judecățile, s'a creiat o fază de pregătire a procesului înainte de a ajunge la debaterile orale. În acest scop art. 4 din lege când este vorba de acțiuni și art. 38 în ce privește apelurile, prevăd în mod categoric că Președintele Tribunalului îndată ce primește cererea ordonă a se comunica intimatului un exemplar împreună cu copiile de pe acte cu invitarea că într'un termen dat să răspundă printr'o întâmpinare scrisă.

Cădin termenii categorici ai legii cât și din scopul urmărit de legiuitor, rezultă că cel care face cererea, trebuie să pună în măsură pe Președintele Tribunalului de a îndeplini formalitățile esențiale, pentru că la termen procesul să se poată judeca și a se evita astfel orice amânare; că atare

odată cu cererea partea trebuia să aibă diligența de a plăti taxele de comunicare.

Că dat fiind scopul urmărit de lege, sancțiunea care rezultă în mod virtual din termenii categorici și imperativi ai legii, nu poate fi decât decăderea pentru cel neglijent de a-și se anula apelul ca neregulat.

Că conform art. 35 al. ultim, numai în cazul când apelul s'a făcut înainte de comunicarea hotărârei, apelantul va putea depune motivele până la ziua judecătorești și în nici un caz nu mai târziu de 15 zile dela comunicarea hotărârei; ori în speță, apelul nu a fost făcut înainte, ci după comunicarea hotărârei, că comunicarea hotărârei, fiind făcută la 3 August 1927, apelantul n'a comunicat motivele cel puțin în cele 15 zile de la comunicarea hotărârei; că dar urmează să se anuleze apelul făcut de Dumitru I. Știubei.

Pentru aceste motive, Curtea anulează apelul, etc.

(ss) D. Volanschl, A. Bercea, E. Petit.

COMISIA DISCIPLINARĂ TREI SCAUNE

Audiența de la 11 Noembrie 1927

Președinția d-lui ALEX. ȘTEFĂNESCU, Prim Președ.

Decizia No. 2

Funcționar de specialitate. Judecarea lui de către comisiunea de disciplină. Condamnare la îndepărtarea din serviciu. Revizuire. Admitere. Art. 60 și 61 din legea Statutului funcționarilor publici.

Potrivit art. 99 din legea de unificare administrativă, jurisconsultii numiți pe lângă primării fiind considerați ca funcționari de specialitate, nu sunt justifiabili de comisiunile de disciplină de pe lângă prefecturi ce funcționează pe baza legii statutului funcționarilor publici.

Comisiunea.

Pe lângă Prefectura Județului Treiscaune constituită pe baza art. 60 și 61 din Statutul Funcționarilor Publici, sub președinția primpreședintelui Trib. Trei Scaune, D-l Alexandru Ștefănescu la 21 Noembrie 1927 ora 4 p. m. în cauza cererii de revizuire înaintată de D-l Vasile Urlăteanu în contra hotărârei adusă în ziua de 12 Aprilie 1927 sub Nr. 2 din 927 de către Comisiunea de disciplină, cu majoritate de voturi a adus următoarea:

Hotărâre în majoritate:

Admite cererea de revizuire a d-lui Vasile Urlăteanu înaintată în contra deciziei adusă în ziua de 12 Aprilie 1927 sub Nr. 2 din 1927 de comisia de disciplină pe lângă Prefectura județului Trei Scaune și reformează în total decizia sus amintită, considerând deciziunea comisiunii de disciplină a județului Trei Scaune Nr. 2 din 927 ca dată fără competență și ordonă retrimiteră întregului dosar la Primăria orașului Sf. Gheorghe, spre procedare conform legilor și regulamentelor în vigoare.

D-l Vasile Urlăteanu a cerut revizuirea din următoarele motive:

1. Comisia de disciplină a fost incompetentă în judecarea cauzei sale, deoarece el este funcționar de specialitate.
2. Pentru contrarietate de hotărâri între dispozițiunile cu Nr. C. I. 1482 din 1926 a Curții de apel Brașov și hotărârea Nr. 2 din 1927 a Comisiunii de disciplină pe lângă Prefectura județului Trei Scaune.
3. Pentru călcarea dispozițiilor art. 99 din Legea de unificare administrativă.
4. Pentru că pedeapsa aplicată nu este prevăzută în art. 92 dela punctul 3—7 Regulamentul Statutului Funcționarilor Publici.

Motivare:

Având în vedere, că art. 99 din legea pentru unificarea ad-

ministrativă însiră între funcționari de specialitate și personalul contenciosului.

Având în vedere art. 4 din Statutul funcționarilor publici, precum și punctul 2 din art. 67. Partea II, din Regulamentul acestui statut.

Având în vedere, că D-l Vasile Urlăteanu, a fost numit prin decizia Ministerului Nr. 8139 din 12 Mai 1924 în funcțiunea de jurisconsult.

Având în vedere, că Primăria nu a desmîșit cu nimica aceea afirmațiune a d-lui Vasile Urlăteanu, cum că în baza articolelor susmenționate, este a se considera funcționar de specialitate.

Având în vedere, că în conformitate cu art. 106 din Regulamentul pentru Statutul Funcționarilor publici, deciziunea se dă numai pe baza celor constatate în ședință.

Comisiunea a găsit că trebuie să dea curs acelui motiv al d-lui Vasile Urlăteanu, cum că nu ar fi fost justifiabil în fața comisiei de disciplină pe lângă Prefectura județului.

Comisiunea de disciplină constată, că nu se află contrarietate de hotărâri între dispozițiunile sentinței cu Nr. C. I. 1482 și 1926 a Curții de Apel Brașov și între hotărârea 2 din 927 a Comisiunii de disciplină a județului Trei Scaune, deoarece contrarietatea de hotărâre formează motiv de nulitate numai la sentințele unui și aceluias Trib., dar nu se află nici pentru faptul, că sentința Curții de Apel se referă cu totul la altă chestiune.

Motivul invocat de d-l Vasile Urlăteanu la punctul 3 este cuprins în judecarea motivului dela punctul 1.

Motivul invocat la punctul 4 nu a fost judecat de Comisiune nefiind bazată.

Comisiunea de disciplină a adus hotărârea sa cu abatere de la art. 111 a Regulamentului Statutului funcționarilor publici, deoarece art. 108, din același Regulament, declarând de definitive și executorii hotărârile comisiei de disciplină vrând astfel să-i dea modalitatea d-lui Vasile Urlăteanu ca să-și poată clarifica situația în locul Comisiei de disciplină incompetentă în fața unei comisii competente la judecarea cauzei sale.

Retrimiteră dosarului s'a ordonat pe baza legilor și regulărilor spre procedare în sensul aceloră.

(ss) Eugen Sibianu; Dr. Z. Duducz.

Grefier, (ss) Alex. Anghelescu.

OPINIE SEPARATĂ.

Subsemnatul președinte al Comisiei, difer de părerea majorității în sensul că sunt de părere a se respinge cererea de revizuire pentru următoarele considerațiuni:

Se cere revizuirea deciziunii acestei comisii dată în ziua de 12 Aprilie 1927 prin care s'a hotărât îndepărtarea din serviciu a reclamantului V. Urlăteanu.

Motivul revizuirii invocat de reclamantul V. Urlăteanu este contrarietatea dintre această decizie și decizia contenciosului de pe lângă Curtea de apel Brașov, decizie cu Nr. C. I. 1482 din 19 Octombrie 1926, prin care s'a hotărât reintegrarea în postul de avocat al orașului Sf. Gheorghe, din care fusese îndepărtat de primarul orașului.

Contrarietatea dintre aceste două sentințe nu poate duce la revizuirea celei de pe urmă, din 12 Aprilie 1927, deoarece aceste decizii nu emană dela aceeași instanță, ci dela instante diferite.

Nici cererea d-lui V. Urlăteanu de a se constata de comisie ca instanță de revizuire că avocații autorităților nu sunt justifiabili de comisiile disciplinare prevăzute de legea statutului funcționarilor publici nu poate fi primită de comisie, chestiune în legătură cu dispozițiile art. 98 și 99 din legea administrativă și ale art. 4, 34 și 67 din statut și regulamentul lui; după cum comisia nu poate statua nici asupra cererii sale de a se constata că s'au nesocotit dispozițiile art. 99 din legea administrativă cu privire la formalitățile ce erau de îndeplinit (sesizarea Ministerului de interne, ancheta ce ar fi trebuit să se orânduască printr'un funcționar superior) în cazul că un avocat ar putea fi considerat ca funcționar administrativ.

Considerând că chestiunea incompetenței instanței ca și nesocotirea unor cerințe legale și a sancțiunii ce se atașază de această nesocotire din partea instanței ordinare, nu se pot examina și soluționa de instanța de revizuire. Aceste chestiuni formează motive de recurs.

Că tot instanța de casare, iar nu cea de revizuire are în atributul său examinarea efectelor ce decurg din contrarietatea a două sentințe date între aceleași părți asupra aceleiași chestiuni, sentințe cari emană dela instanțe diferite.

Că pentru aceste motive, suntem de părere a se respinge ca neintemeiată cererea de revizuire de față a reclamantului V. Urlăteanu, din orașul Sf. Gheorghe.

Președintele Comisiunii, (ss) *Alex. Ștefănescu*.

NOTA. — Decizia comisiei disciplinare privește materia revizuirii hotărârilor instanțelor de judecată.

Din cuprinsul acestei decizii și a opiniei separate se vede că stau față în față două decizii cu cuprins contrar: decizia No. 1 a cărei revizuire se cere, dată de această comisie în ziua de 12 Aprilie 1927 prin care cu majoritate de păreri (președintele comisiei făcând opinie separată și cu această ocazie) s'a hotărât îndepărtarea reclamantului V. U. din postul de avocat al orașului Sft. Gheorghe și decizia No. C. I. 1482 din 19 Octombrie 1926 dată de Contenciosul Curții de Apel Brașov prin care se decidea reintegrarea în funcțiune a reclamantului.

Această ultimă decizie fusese dată de contencios în urma plângerii lui V. U. înaintea acestei instanțe împotriva unei dispoziții luată pe cale de cancelarie, dispoziție cu No. 3332 din 2 Iunie 1926 a primarului orașului Sft. Gheorghe prin care reclamantul a fost pur și simplu îndepărtat din funcțiune.

Menționăm că din dosar rezultă că motivele pe care se sprijină măsura primarului din 2 Iunie 1926 sunt aceleași cu motivele pe care se sprijină același primar când dresează actele de dare în judecată disciplinară pe baza cărora s'a dat decizia din 12 Aprilie 1927 de îndepărtare din serviciu.

Se cere revizuirea deciziei No. 1 din 12 Aprilie 1927, cerere care s'a admis cu majoritate. Admiterea cererii de revizuire pune în discuție cunoscuta chestiune în procedura civilă română a punctelor de contact sau mai bine zis, a asemănării ce este între oarecare motive de revizuire și aceleași motive pentru recurs. Motivele pe care se bazează cererea de față pentru revizuire sunt din categoria aceasta. Căci, cum se știe, este oarecare dificultate a se ști când de exemplu, o omisiune esențială justifică calea de atac a recursului și când omisiunea esențială poate servi a obține revizuirea hotărârei. Tot asemenea când contrarietatea de hotărâri determină calea recursului și când calea revizuirii. Contrarietatea de hotărâri cuprinde chestiunea autorității lucrului judecat în legătură cu revizuirea și recursul.

Mai întâi se naște întrebarea dacă revizuirea hotărârilor comisiilor disciplinare, instanțe speciale prevăzute de legea Statutului funcționarilor publici și regulamentul legii, se poate baza și pe alte motive, prevăzute în art. 288 din proc. civ. română, decât pe descoperirea ulterioară pronunțării deciziei, de acte false, — singurul motiv prevăzut de art. 111 din regul. legii? Credem că răspunsul este afirmativ. Un motiv de ordine rațională militează pentru aceasta. Căci este desigur cu putință să se ivească două decizii ale aceiași comisii disciplinare, în privința aceluiași funcționar, pentru aceleași învinuiri al căror cuprins însă să fie contrar, cuprins arătat în dispozitivul lor, așa că din această cauză aceste decizii nu se pot

aduce la îndeplinire; după cum se poate imagina ca posibil ca funcționarul față de care s'a dat o decizie prin care i s'a aplicat o pedeapsă prevăzută de Statut, să fi descoperit acte pe care, deși le-ar fi posedat înainte de darea hotărârei, dar din motive de forță majoră nu le-a putut prezenta și care, de le-ar fi prezentat, ar fi determinat ca procesul său disciplinar să fi primit altă soluție. Acestea fiind motive de revizuire arătate de dreptul comun procedural, este logic să fie considerate ca atare și sub regimul statutului funcționarilor, de vreme ce legea, în principiu, prevede pentru partea interesată uzul acestei căi extraordinare de atac.

Deși doctrina (Glason pag. 150, Tocilescu vol. 3 pag. 163 citați și de Em. Dan, D. Negulescu la curs) și jurisprudența sunt de acord că revizuirea nu se aplică decât în cazurile limitativ arătate de lege, idee din care s'ar putea deduce, recunoaștem, că sub imperiul legii speciale a Statutului funcționarilor revizuirea nu se poate cere decât pentru motivul descoperirii de acte false, fiindcă numai de acest motiv vorbește regulamentul legii în art. 111 totuși credem că natura excepțională a acestei căi de atac trebuie înțeleasă în sensul ca nici sub imperiul acestei legi nu trebuiesc admise alte motive de revizuire decât cele exprese și enumerativ prevăzute de procedura civilă română, iar nu că numai descoperirea de acte false pot servi pentru obținerea revizuirii. Căci în ipoteză, spre exemplu, că unui funcționar i s'a aplicat pedeapsa îndepărtării din serviciu pentru lipsă dela post, însă la ziua judecătorești din motive de forță majoră nu a putut prezenta actul prin care șeful său imediat superior încuviința această lipsă, întrebarea ce se impune este: care este calea dacă nu revizuirea, pe care o are de adoptat funcționarul spre a dovedi legalitatea, ca să ne exprimăm astfel, a lipsei sale? Se vede deci că dacă organul de judecată ar fi avut cunoștință de legalitatea lipsei, nu ar fi putut pronunța o asemenea pedeapsă.

Este de asemenea de sine înțeles că chestiunea revizuirii acestor decizii disciplinare și în Ardeal se va examina și soluționa după principiile procedurale cuprinse în proc. civ. română, iar nu după principiile revizuirii din legislația maghiară.

Nu intră în cadrul acestor rânduri de simplă lămurire a principiilor de revizuire în legătură cu motivele examinate și soluționate de majoritatea membrilor comisiei prin decizia de mai sus, anume examinarea chestiunii de a se ști după ce norme procedurale părțile și instanțele din Ardeal își vor orândui și îndruma un litigiu bazat pe o lege de fond din vechiul regat, extinsă și în regiunile unite, după normele de procedură apreciable în fiecare regiune sau după procedura din vechiul regat? Chestiunea este prea importantă spre a o soluționa succint și repede în câteva rânduri. Chestiunea se prezintă în legătură cu aplicarea multor legi de fond; legea Codului Silvic, legea măsurilor și greutateților, etc.

În ce ne privește, suntem de părere că toate aceste legi de fond sunt extinse cu procedura lor împreună, — adică cu procedura din Vechiul regat, cu toate că legea de extindere nu prevede nimic în această privință.

Deciziunea este redactată așa fel că nu este ușor a deosebi chestia de fapt de cea de drept. Reese — avându-se în vedere opinia separată — ca și cuprinsul cererii de revizuire, că s'a cerut revizuirea de V. U. pe următoarele motive: contrarietatea ce este între decizia No. 1 din 12 Aprilie 1927 — a cărei revizuire se cere — și decizia contenciosului; incompetența comisiei de a-l fi judecat disciplinar, fiind funcționar de specialitate, iar dacă l'a judecat, a făcut-o prin violarea

dispozițiilor art. 98 și 99 din legea administrativă, 4 și 34 din statut (neindeplinirea formalităților: sesizarea Ministerului de Interne, facerea unei anchete etc.). Punctele 1 și 3 din motivare cuprind același motiv: violarea și nesocotirea orânduelilor legii. Cât privește punctul 4 din motivare, credem că nu prezintă nici o importanță din punctul de vedere al principiilor cuprinse în aceste rânduri.

Contrarietatea de hotărâri poate să dea naștere și la revizuire, cum poate să dea și la recurs. În acest din urmă caz se prezintă sub forma violărei legii.

Ca o contrarietate să dea naștere revizuirii, se cere să fie vorba de două hotărâri definitive, date de aceeași instanță, între aceleași părți, asupra aceluiași obiect. Dacă contrarietatea rezultă din două hotărâri, date între aceleași părți, asupra aceluiași obiect dar de instanțe diferite, spre exemplu două tribunale diferite (doctrina susține că două secții ale aceluiași tribunal nu sunt a se considera ca instanțe diferite) sau două instanțe diferite, inegale în grad ierarhic, această stare **legală constituie motiv de casare, prin urmare partea are la îndemână recursul, iar nu revizuirea** (art. 304 pr. p. română; *Jurisprudența Generală* No. 10 din 927, speța 493 a deciziei Cas. S. I. a.; idem No. 27 din 927 speța 1881 decizia Cas. S. II-a din 23 Oct. 923 și altele). Prin urmare cererea de față sprijinită pe contrarietate de hotărâri ar fi trebuit respinsă, partea în drept trebuind să utilizeze calea recursului.

Care este fundamentul rațional-juridic că într-o ipoteză are loc revizuirea, iar în cealaltă recursul în Casă?

Am spus că contrarietatea de hotărâri pune în discuție chestiunea autorității lucrului judecat. Autoritatea lucrului judecat adusă înaintea instanței de judecată sub formă de excepție ar fi determinat instanța să respingă acțiunea ca inadmisibilă constatându-se imposibilitatea pronunțării unei decizii în fond.

Când instanța de judecată — în speță comisia — în necunoștință totală de existența unei anterioare sentințe dată tot de ea între aceleași părți, cu privire la aceeași chestiune, procede la judecare și mai pronunță o decizie care este contrară primei decizii, nu violează nici un principiu de drept. Si nu violează nici un principiu pentru că — partea interesată era cea mai în drept a arăta și dovedi existența lucrului judecat rezultat din existența unei anterioare decizii ale aceleiași instanțe — nimeni nu i-a adus la cunoștință împrejurarea pronunțării anterioare. Evident, pronunțarea deciziei a doua constituie o eroare, dar această eroare nu este atribuibilă instanței, ci părții. Această eroare neconstituind violarea unui principiu de drept, este reparabilă pe calea revizuirii.

În ipoteza însă că instanței (comisiei) de și i s'a adus la cunoștință, dovedindu-i-se elementele autorității lucrului judecat, totuși prin nesocotirea acestei prezumțiuni juris et de jure, pronunță o nouă decizie, a violat un principiu de drept consacrat de art. 1201 C. civil român. Această violare care nu are caracterul unei erori ca în prima ipoteză, constituie motiv de casare și competența Înaltei Curți.

Dacă principiul este deci că orice violare de lege săvârșită de o instanță de fond, constituie un motiv de recurs, iar nu revizuire, atunci și competența instanței de judecată ratione materiae formează, când este nesocotită, motiv de casare.

Astfel că motivul invocat că s'a călcat de comisie principiile în materie de competență, dedus din calitatea reclamantului de funcționar de specialitate, avocat al comunei (art. 99 și 98 din legea de unificare ad-

ministrativă, 4 și 34 din Statut) nu poate fi examinat de instanța de revizuire, ci cea de casare. Între primul motiv și al doilea este deosebirea că autoritatea lucrului judecat ca să constituie o violare, deci un motiv de recurs, trebuie formulată expres judecătorului, iar violarea unei dispoziții de lege care vizează competența ratione materiae (chestiune de ordine publică) numai are nevoie de aceasta. Instanța din oficiu este dator să o aibe în vedere, să o ridice, să o păzească.

Aceeași importanță și dificultate din punctul de vedere al chestiunii de față le prezintă și omisiunea esențială.

Legea în art. 288 punctul 4 prevede ca motiv de revizuire și uitarea din partea instanței de a se pronunța asupra unui punct ce s'a cerut. Spre ex. se reclamă în justiție proprietatea unui bun imobiliar. Se mai cere prin aceeași acțiune — exemplul este clasic — și fructele acelui bun. Instanța de judecată se pronunță numai asupra proprietății, fără a se pronunța asupra fructelor. În acest caz această omisiune, care este esențială se poate remedia pe calea revizuirii.

Când însă se invoacă de una din părțile litigante un mijloc de susținere al acțiunii sau de combatere al ei, fără ca instanța să-l examineze și soluționeze, această omisiune care este esențială se poate remedia pe calea recursului.

Deci când omisiunea se referă la un capăt de cerere din acțiune, capăt de cerere care ar putea fi el singur obiectul unei acțiuni separate, este loc la revizuire; când această omisiune, este referitoare la un mijloc de apărare al uneia din părți, este loc la recurs.

Pentru scurtele explicațiuni ce preced, soluția dată de majoritatea membrilor comisiei este în completă discordanță cu principiile din materia revizuirii și a recursului.

Această decizie, ca și cea din 2 Aprilie 1927 constituie dovezi de neînălțat de calitatea justiției ce se împarte de nouile instanțe de judecată pentru care legiuitorul, de după război mai ales, pare a avea o adevărată predilecție, instanțe numite Comisii.

ALEX. STEFANESCU

Prim Președintele Tribunalului Trei Scaune-Sf. Gheorghe

TRIBUNAL ARBITRAL TURCO-ROUMAIN

Audience du 26 Février 1928

Présidence. Baron de Nordenskiöld. Président

M^{rs}. Ahmed, Mehmed, Abdulah et Lazare I. Daia
le Gouvernement Roumain

Argument.— Tribunal Arbitral Turco-Roumain. Requête tendant à restitution immobilière. Nécessité, en conformité du Traité de Lausanne d'une requête préalable adressée à l'Etat qui a ordonné la mise sous sequestre. Démarche obligatoire pour tous les propriétaires indivis, qui apparaît non comme une mesure matérielle de conservation et d'entretien du fonds, mais comme une mesure tendant à la revendication même du bien. Semblable démarche faite par un seul co-propriétaire ne profite pas aux autres: indivision n'est pas solidarité. Nullité d'ordre public en cas de non-introduction d'une demande préalable pareille.

Traité de Lausanne. Qualité de ressortissant turc nécessaire pour revendiquer utilement biens sequestrés. Si cette qualité ne peut ressortir indu-

bitablement des faits et actes du procès, le Tribunal Arbitral mixte doit se déclarer incompétent *rationae materiae*.

Ont été audié le représentant des demandeurs, Mr. Hussemeddine-Bey, membre du barreau de Constantinople d'un part, et Mr. A. Juvara, professeur à l'Université de Iassy, ainsi que M. V. Dimitresco et M. Antoniadu, membres du barreau de Bucarest, comparant et plaidant pour défendeur — gouvernement roumain — d'autre part,

Le tribunal,

Après avoir délibéré conformément à l'art. 114 du Règlement de procédure:

Vu les mémoires introductifs d'instance déposés les 10 mai et 27 septembre 1926, par lesquels les sieurs Ahmed et Mehmed Eumer Abdullah ainsi que Lazare Daia réclamant au défendeur, en premier lieu, la restitution de la forêt de Taitza Balkan, sise en Dobroudja (Roumanie) qu'ils prétendent leur appartenir;

Vu le contre-mémoire enregistré le 22 novembre 1926, par lequel le défendeur conclut à l'incompétence du Tribunal et, subsidiairement, au déboutement des demandeurs;

Vu la réplique déposée le 5 janvier 1927, par laquelle les demandeurs développent et maintiennent leurs conclusions précédentes;

Vu la contre-réplique enregistrée le 3 février 1927, par laquelle le défendeur maintient l'exception d'incompétence, en sollicitant au cas où elle serait rejetée, que le Tribunal lui assigne un délai pour discuter le fond et produire les preuves nécessaires;

Vu les pièces versées aux débats;

Vu les procès-verbaux des audiences en date des 31 octobre, 1-er novembre, 2 novembre, 22 novembre et 23 novembre 1927 ainsi que du 26 février 1928 dont le dernier contient, entre autres, la mention que par suite d'un cas de force majeure constitué par la maladie du juge turc, le délai de deux mois prévu par l'art. 95 du Traité s'est trouvé prolongé jusqu'au 28 février 1928 inclusivement;

Où les représentants des parties en leurs plaidoiries;

Où les agents en leurs observations;

Où les notes d'audiences produites pendant et après les plaidoiries;

Attendu qu'au cours des débats oraux, le défendeur a soutenu que l'action des demandeurs serait incompétamment introduite devant le Tribunal, pour le motif que les démarches préalables à faire auprès des autorités compétentes visées par l'art. 70 du Traité, n'auraient pas été accomplies dans le délai de six mois fixé à cet effet par ledit article;

Attendu que les demandeurs, tout en contestant que l'exécution de ces démarches serait une condition pour la recevabilité de la demande, prétendent qu'en tout cas ils se seraient, en temps utile, adressés aux autorités compétentes en Roumanie, à l'effet d'obtenir la restitution des biens litigieux;

Attendu tout d'abord, quant à la portée de l'art. 70, que l'accomplissement régulier des démarches prévues par cet article constitue une condition indispensable pour que les justiciables puissent porter affaires devant les Tribunaux Arbitraux;

Que ceci résulte notamment du caractère impératif du terme „devront” employé par l'article.

Que s'agissant de l'application d'un Traité, soit une

convention internationale, toutes ses clauses doivent être rigoureusement exécutées;

Qu'en outre, l'expression „à défaut d'accord” se trouvant dans l'art. présume, que, antérieurement à l'introduction des actions auprès des Tribunaux Arbitraux, les parties ont essayé de se mettre d'accord à l'amiable avant de se pourvoir en justice;

Qu'enfin, en prévoyant le recours préalable aux autorités compétentes, les Hautes Parties contractantes ont eu pour but de réduire, dans la mesure du possible, le nombre des procès et de faire éviter par conséquence, dans la même mesure, aux Gouvernements d'être cités en justice, but qui ne serait pas atteint — les justiciables pouvaient s'adresser directement aux Tribunaux Arbitraux.

Que cette question étant d'ordre public, comme touchant à la compétence du Tribunal, et l'exception pouvant donc être soulevée en tout état de cause, il importe peu que le défendeur ne s'en soit prévalu qu'après la clôture de la procédure écrite;

Que, sur ce point, les demandeurs font état de deux lettres en date des 25 mars et 1 novembre 1924, adressées par le Ministère des Affaires Étrangères de Roumanie au sieur Lazare Daia;

Que dans la première lettre — portant No. 13392 et constituant d'après son libellé, la réponse à une requête de Lazare Daia concernant la jouissance de la forêt de Taitza Balkan — le Ministère déclare l'informer que les séquestres appliqués sur les biens appartenant aux ressortissants turcs seront levés après la mise en vigueur du Traité de Lausanne;

Que dans seconde lettre le Ministère déclare, comme suite à son adresse No. 13392 en date du 25 mars 1924, que les dispositions nécessaires ont été prises pour la levée des séquestres appliqués sur les biens des ressortissants turcs en Roumanie et que par conséquent Lazare Daia, pour obtenir la levée du séquestre mis sur sa fortune, devrait s'adresser au Tribunal qui l'avait ordonné ;

Qu'il résulte de la date de la première lettre que la requête à laquelle elle se rapporte, a été présentée avant la mise en vigueur du Traité, événement qui a lieu le 6 août 1924;

Que d'autre part, aux termes de l'art. 70, le délai de six mois imparti pour l'accomplissement des démarches en question, n'a commencé à courir qu'à partir de cette dernière date, pour expirer le 6 février 1925;

Que cependant, par la seconde lettre tombant au milieu de la période intéressante et ayant trait évidemment à la requête dont s'agit, le Ministère a implicitement reconnu qu'elle conservait ses effets et que la question était, à ce moment, encore pendante;

Que par conséquent le Tribunal estime que Lazare Daia a valablement effectué les démarches prévues par l'article en question;

Attendu que les deux autres demandeurs, sans même alléguer qu'ils se soient eux-mêmes adressés aux autorités compétentes, prétendent que la démarche faite par Lazare Daia viserait aussi la quote-part qui leur revient éventuellement des biens litigieux;

Qu'à ce sujet il est à noter que la requête ci-haut mentionnée n'a pas été versée aux débats, en original ou en copie, de sorte que le Tribunal n'a pas été en mesure d'examiner les termes dans lesquels elle a été rédigée.

Que cependant la seconde lettre survisée parle seu-

lement de la levée du séquestre appliqué sur la fortune de Lazare Daia et fait donc présumer qu'il n'ait agi qu'en son nom et pour son propre compte, ce qui semble d'ailleurs le plus naturel, étant donné que, à divers points de vue, sa situation juridique diffère de celle de deux autres demandeurs;

Qu'en outre, déjà le fait par ces demandeurs de s'être abstenus de produire une copie de la requête — et il leur aurait été très facile de s'en procurer une — fait croire qu'elle est libellée d'une manière qui s'oppose à ce qu'ils en prévalent utilement à l'appui de leurs prétentions;

Que dans ces conditions, même si, comme il semble résulter des lettres susmentionnées, la requête fait sans distinction allusion à toutes les propriétés sises à Taitza Balkan, il faut retenir comme établi que Lazare Daia l'a présentée que dans son intérêt exclusif;

Attendu qu'à tort l'on a soutenu que la co-propriété par indivise existant entre les trois demandeurs quant aux biens en litige, aurait eu, ipso facto, pour conséquence d'étendre aux co-demandeurs de Lazare Daia les effets de la démarche faite par ce dernier;

Que pourtant, si un co-proprétaire peut sans doute prendre, au profit de toute la communauté, des mesures matérielles d'entretien et de conservation relativement aux biens communs, il n'en est pas ainsi lorsqu'il est question de mesures tendant à la revendication de ces mêmes biens, dans lequel cas aucun des communistes ne peut, comme tel, agir que pour son compte personnel et en ce qui concerne sa quote-part idéale;

Qu'en effet, dans cette matière, suivant un principe universellement admis, chacun des co-propriétaires — entre lesquels l'indivision n'a créé aucun lien de solidarité — ne peut régulièrement faire seul des actes juridiques s'appliquant à la chose entière;

Qu'autrement l'on arriverait à la conclusion absolument inadmissible que si Lazare Daia avait seul intenté la présente action, le jugement aurait pu, en cas de gain de cause, profiter à ses co-propriétaires ou, en cas d'issue contraire, leur être opposable;

Attendu qu'il découle de ces considérations que la demande est incompétamment introduite par Ahmed et Mehmed Eumer Abdullah, faute par eux d'avoir accompli les démarches préliminaires prévues par l'art. 70, mais que l'exception basée sur cet article est mal fondée en ce qui concerne Lazare Daia;

Que dans ces conditions il importe d'examiner si, comme le prétend le défendeur, le Tribunal est néanmoins, incompétent de statuer sur la demande de Lazare Daia, pour le motif qu'il ne serait pas ressortissant turc;

Attendu, sur ce dernier point, qu'à l'audience du 2 novembre 1927 les avocats des parties ont déclaré que Lazare Daia est né à Coritza en Albanie, l'an 1860;

Que d'après les demandeurs, il en résulterait que né dans l'Empire ottoman d'alors, il serait à considérer comme sujet turc;

Que, de son côté, le défendeur prétend que néanmoins, Lazare Daia serait, non pas sujet turc, mais sujet roumain.

Attendu que les éléments de la cause n'établissent pas d'une façon certaine et décisive qu'il soit à considérer légalement soit comme sujet turc soit comme sujet roumain;

Que tout d'abord il est à noter que certaines circonstances dont il sera parlé ci-après, plaident contre l'assertion comme quoi il serait né en Albanie;

Que dans l'hypothèse que tel soit cependant le cas, il importe de relever que, l'acte de naissance concernant Lazare Daia n'ayant pas été produit, le Tribunal ignore si son père était sujet ottoman, ce qui autrement aurait été un motif pour retenir qu'il était au moins né comme sujet ottoman;

Que même en admettant cela comme probable, il ne faut pas perdre de vue que, par suite et en exécution du Traité de paix signé à Londres le 30 mai 1913, l'Albanie a été détachée de l'Empire ottoman et est devenue un Etat indépendant;

Que s'il est vrai que, suivant la loi turque sur la nationalité en date du 19 janvier 1869, un sujet ottoman ne pouvait, par voie de naturalisation ou autrement, perdre sa sujétion ottomane sans une décision impériale rendue à cet effet, il n'en est pas moins vrai que les lois internes sont toujours primées par les conventions internationales et notamment par les Traités et que par conséquent il y a lieu, en faisant abstraction de la loi susdite, d'examiner les effets découlant, au point de vue de la nationalité, du fait que l'Albanie a été érigée en Etat souverain;

Que, contrairement à la pratique générale, le Traité de Londres a laissé ouverte la question de savoir quelles personnes devaient désormais être considérées comme sujets albanais;

Que dans ces conditions, s'agissant non seulement d'une annexion mais de la création d'un nouvel Etat, il semble que celui-ci doit être censé comme étant devenu en tous points le successeur de l'Etat dépossédé et que par conséquent, tout au moins jusqu'à ce qu'il intervienne une convention valable en sens contraire, sa population doit comprendre toutes les personnes qui, n'ayant pas une nationalité étrangère, relèvent du territoire détaché, soit qu'elles y sont domiciliées soit qu'elles n'en sont qu'originaires;

Que partant Lazare Daia, pour pouvoir saisir le Tribunal de son action, aurait dû établir que, néanmoins, il ait conservé sa nationalité primitive — à supposer toujours qu'elle fût turque — ou qu'il l'a ensuite récupérée avant le 29 octobre 1914;

Que sous ce rapport Lazare Daia n'a apporté aucune preuve, alors qu'il existe au dossier des éléments créant au moins une forte présomption en faveur de la thèse du défendeur tendant à dire que Lazare Daia serait ressortissant roumain et que par conséquent il ne serait ni sujet turc, ni même albanais;

Qu'en effet il a lui-même reconnu que, depuis 10 à 15 ans, il a sa résidence, sinon son domicile, en Roumanie;

Qu'il apporte d'ailleurs du passeport ci-dessous mentionné de la reconnaissance, par ses co-demandeurs, de l'acquisition de Lazare Daia de sa quote-part dans les biens litigieux ainsi que de la procuration qu'ils lui ont donnés — lesquelles actes sont tous délivrés en 1917 et dont les deux derniers l'indiquent comme domicilié à Bucarest — que la durée de son séjour en Roumanie a été bien plus long qu'il n'a voulu admettre;

Qu'il n'y a rien qui fait supposer que, sauf peut-être pendant son enfance, il ait jamais demeuré dans l'ancien Empire ottoman ou dans la Turquie actuelle;

Qu'il découle des pièces versées aux débats que, tout au moins en 1919, il était inscrit dans les listes électorales dressées en vue des élections à la Chambre des Députés en Roumanie, inscription qui n'est permise qu'au profit des personnes considérées et traitées comme sujets roumains.

Que dans le passeport susvisé il est indiqué comme étant sujet roumain;

Que le défendeur affirme, sans aucune contestation de la part de Lazare Daia, que c'est toujours muni d'un passeport roumain qu'il a voyagé aussi après 1907;

Que, dans cet ordre d'idées, il est à relever que si les passeports ne suffisent pas à eux seuls pour prouver la nationalité de celui qui en est bénéficiaire, ces documents peuvent pourtant servir à renforcer la preuve résultant d'autres circonstances;

Que, l'ensemble de ces éléments — sans prouver que Lazare Daia ait été naturalisé comme sujet roumain, mesure qui présuppose une décision expresse rendue par les autorités compétentes — établissent toute fois que depuis l'époque à partir de laquelle la démonstration a été faite de son curriculum vitae, il a toujours joui de la possession d'état de la qualité de ressortissant roumain;

Qu'en présence de l'incertitude existant relativement à la véritable sujétion de Lazare Daia, le Tribunal Arbitral — qui sous peine de commettre un déni de justice, est tenu de trancher la question — ne peut baser sa décision que sur la situation de fait que comporte la possession d'état et qui est la seule dont les circonstances ci-haut indiquées prouvent l'existence;

Que dans ces conditions, et même dans l'hypothèse que Lazare Daia soit plutôt à considérer comme un „heimatlos”, le Tribunal estime qu'il n'a pu, faute de preuves qu'il soit ressortissant turc, valablement introduire son action auprès de ce Tribunal;

Attendu enfin qu'il échet de souligner que l'argumentation qui vient d'être développée a pour point de départ l'assertion comme quoi Lazare Daia serait né en Albanie;

Que cependant le Tribunal a déjà donné à entendre qu'il existe certains éléments rendant probable, au moins dans une certaine mesure, que ladite allégation est inexacte;

Qu'en effet, il semble résulter de diverses pièces dont les avocats des demandeurs ont eu communication à l'audience du 23 novembre 1927, qu'en réalité Lazare Daia serait né à Bucarest;

Qu'évidemment, s'il en était ainsi, il serait de plano à considérer comme sujet roumain, sans besoin d'obtenir une naturalisation spéciale;

Que parmi ces pièces il faut citer en premier lieu une requête qui en octobre 1922 — soit avant que le litige actuel ait pris naissance ou que la conférence de Lausanne ait même commencé — a été adressée par Lazare Daia aux autorités roumaines en vue d'obtenir un passeport à la place d'un autre qui venait d'expirer;

Que sur cette requête les autorités, chargées de faire des investigations sur le sujet des conditions de Lazare Daia, ont noté, entre autres, qu'il était né à Bucarest et qu'il y demeurerait depuis longtemps;

Qu'en outre, dans un procès verbal, dressé le 4 septembre 1896, en vue du mariage que Lazare Daia voulait alors contracter et pour suppléer au défaut d'un acte de naissance, il a été déclaré qu'il était né à Bucarest et y domicilié;

Qu'il y a lieu d'ajouter que, suivant deux certificats, en date des 16 et 17 novembre 1927, émanant de la Préfecture de police de Bucarest, Lazare Daia ne figure pas dans les registres du service des étrangers et qu'il est par contre inscrit au Bureau de la population comme sujet roumain;

Que même si l'on ne veut voir dans ces pièces la preuve ni de la sujétion roumaine de Lazare Daia ni même de sa naissance à Bucarest, elles confirment et corroborent pourtant les autres circonstances établissant sa possession d'état de la qualité de sujet roumain dont il a incontestablement joui depuis plus de trente ans;

Attendu que dans ces conditions, tout en admettant que la manière de voir du Tribunal à la nationalité de Lazare Daia n'a pas de porté au delà des limites du présent procès, le Tribunal se trouve dans l'obligation de se déclarer incompétent aussi en ce qui concerne son action.

Par ces motifs,

Statuant publiquement et contradictoirement;

Se déclare incompétent;

Condamne les demandeurs aux dépens fixés à Ltqs. 40, somme qui sera prélevée sur la provision par eux versée;

Requiert les agents d'assurer l'exécution de la présente sentence;

Déclare que cette décision a été prise à la majorité des voix, le président et le juge turc, votant contre, chacun sur les point indiqués dans le procès-verbal dressé à l'audience tenue le jour du prononcé;

Ainsi fait et prononcé à l'audience publique tenue le 26 février 1928 par le Tribunal Arbitral turco-roumain à son siège à Constantinople en la présence du président et des juges susindiqués ainsi que de Mehmed Rifaat bey, secrétaire turc et Mr. Lycurg Manu, secrétaire roumain.

Signés: Nordenskjöld; Ahmed Rechid; Mouzaffer Sabri; G. C. Ionescu; Lycurg Manu.

NOTA. — Apărătorii Statului românesc, au cerut tribunalului a. m. să-și decline competența și au invocat în acest scop, trei serii de argumente:

1) Reclamanții nu și-au dovedit calitatea lor de „resortisanți” (supuși) turci, cerută de art. 65 din trat. de la Lausanne, expresie care în speța noastră se confundă cu situația de naționali turci. (art. 64 tr. de la L.).

2) Faptul de care se plâng reclamanții nu intră în textul art. 65 și 66: a) mai întâi pentru că acest fapt este o consecință a războiului dela 1877, pe când tr. de la L. nu se ocupă cel puțin în ceeace privește România, decât numai de urmările războiului de la 1916; b) și apoi, pentru că acest fapt, chiar dacă s'ar fi petrecut el, în timpul ultimului război, încă nu ar constitui o măsură excepțională de război, în sensul pe care tratatele de pace, îl dau acestei expresiuni.

3) În fine, pentru că textul art. 70 din tr. de la L. nu a fost respectat, deoarece reclamanții nu s'au adresat la timp autorităților românești și nu le-au cerut restituirea bunului reclamat, mai înainte de a merge înaintea tribunalului a. m.

Tribunalul nu examinează decât prima și ultima chestiune, iar pentru că și avea mai dinainte fixată jurisprudența sa în ceeace privește interpretarea art. 70, tribunalul începe cu a 3-a chestiune și constată că numai unul din cei trei reclamanți, Lazar Daia, îndeplinește cerințele acestui text, fără însă ca reclamația acestuia să poată profita și celorlalți doi, cu toate că erau în indiviziune, deoarece nu e vorba aici numai de conservarea unui drept, ci chiar de realizarea lui.

„Attendu tout d'abord, quant à la portée de l'art. 70, que l'accomplissement régulier des démarches prévues par cet article, constitue une condition indispensable pour que les justiciables puissent porter leurs affaires devant les trib. arbitraux”.

„Que ceci résulte notamment du caractère impératif du terme „devront” employé par cet article;

„Que s'agissant de l'application d'un traité, soit d'une convention internationale, toutes ses clauses doivent être rigoureusement exécutées.

„Que dans ces conditions, même si, comme il semble résulter des lettres susmentionnées, la requête fait sans distinction allusion à toutes les propriétés sises à Taitza-Balkan, il faut retenir comme établi que *Lazare Daia l'a présenté que dans son intérêt exclusif*; etc., etc...”

Odată art. 70 interpretat în felul de mai sus, tribunalul nu mai avea altceva de făcut decât numai să cerceteze dacă L. Daia, singurul care îndeplinise cerințele acestui text, este sau un resortisant turec sau mai exact dacă are naționalitatea turcă, și numai după aceea să treacă la a 2-a chestiune, adică la articolul 65 și 66 din tr. de la L. lucru pe care nu l'a mai făcut, deoarece nu mai era nevoie.

Chestiunea naționalității a atras prea puțin atenția reclamanților; Ahmet și Mehmet Abdulah, aveau toate aparențele că sunt turci, ei fiind domiciliați încă de mult timp în țara turcească, unde unui din ei era chiar ofițer de jandarmi, dacă nu mă înșel; Lazar Daia, în schimb, era într-o situație foarte grea, în această chestiune, căci el își părăsise țara de origină. Albania, încă de foarte mult timp și trăise numai în România, unde până la data procesului, își făurise toate actele, ca să treacă drept român. Lazar Daia a crezut că poate să-și dovedească calitatea sa de cetățean turec, numai cu simpla afirmație că s'a născut în Albania, pe când aceasta era provincie turcească, fără măcar ca să prezinte actul său de naștere, iar apărătorii Statului românesc au dovedit că el a încercat întotdeauna să treacă drept român, mai întâi cu ocazia căsătoriei sale, când a dovedit cu martorii că s'a născut în București și apoi când a obținut să fie înscris în listele electorale și când a călătorit numai cu pașapoarte românești, cu care a venit chiar la Constantinopol, ca să intenteze acțiunea. Tribunalul a cercetat foarte de aproape naționalitatea lui Lazar Daia și s'a pus în toate situațiunile posibile, fără însă ca să poată să-l considere, nici măcar un singur moment, ca resortisant turec în sensul art. 65 din tr. de la L.

Chiar dacă am admite, spune tribunalul, afirmația lui L. Daia că el s'a născut în Albania la 1860, când aceasta era provincie turcească, încă faptul nu are nici o importanță, de oarece Albania este astăzi un stat independent (încă dela 1913) și numără printre locuitorii ei, pe foștii supuși turci născuți pe teritoriul său.

Este adevărat că nici apărătorii Statului românesc nu au făcut dovada matematică, dacă mi se trece expresia, că L. Daia este român, căci în legea noastră nu poți să ai această calitate decât numai dacă te-ai născut din părinți români sau ai obținut naturalizarea în România, și nici una din aceste dovezi nu au fost aduse; dar Statul român nu avea de făcut nici o dovadă, ci avea numai în-

datorirea să răstoarne dovezile reclamanților, apoi un lucru era sigur și anume că L. Daia, locuia în țara românească de mai bine de 50 de ani, unde grație faptului acestuia, își confecționase un act de naștere în care se spune că s'a născut în București, se înscrisese în listele electorale și obținuse pașapoarte românești.

Toate aceste fapte reunite, constituiesc o puternică prezumțiune că L. Daia este român, pe care el trebuia să o răstoarne, lucru pe care nici nu s'a gândit că ar putea să-l facă.

În orice caz, dacă Daia nu e român, apoi nu este nici turec, fiindcă nu a dovedit-o și atunci este un „heimatlos”, și în această calitate nu intră în textul art. 65 din tr. de la L., adică nu este un „resortisant” turec, nu numai din cauză că „heimatloșii” nu sunt cuprinși în enumerația „resortisanților” din art. 64, dar și din cauză că acești indivizi nefiind supuși nimănui, averea lor nu a fost sechestrată în baza măsurilor excepționale de război, care nu a lovit decât numai averea inamică.

„Que l'ensemble de ces éléments — sans prouver que L. Daia ait été naturalisé comme sujet roumain, mesure qui présuppose une décision expresse rendue par les autorités compétentes — établissent toute fois que depuis l'époque à partir de laquelle démonstration a été faite de son „curriculum vitae” *il a toujours joui de la possession d'état de la qualité de ressortissant roumain*”.

„Qu'en présence de l'incertitude existant relativement à la véritable sujétion de L. Daia, le trib... qui sous peine commet un déni de justice, est tenu de trancher la question, ne peut baser sa décision que sur la situation de fait que comporte la possession d'état et qui la seule dont les circonstances ci haut indiquées, prouvent l'existence.

„Que dans ces conditions et même dans l'hypothèse que L. Daia, soit plutôt à considérer comme un „heimatlos” le trib. estime qu'il n'a pu, faute de preuves qu'il soit ressortissant turc, valablement introduire son action auprès de ce tribunal.

L. Daia neputându-și dovedi calitatea de național, turec, cerută de art. 65, cererea sa trebuia respinsă și tribunalul nu mai avea nici un interes să cerceteze dacă faptul de care se plângeau reclamanții, constituie o măsură excepțională de războiu în sensul art. 65 și 66, nici dacă expresia „războiu balcanic” se aplică sau nu războiului de la 1877.

Hotărârea a fost dată cu majoritate, dar cu o majoritate care nu a fost aceeași în amândouă chestiunile discutate de tribunal, deoarece președintele a fost de părere că art. 70 nu se aplică în caracterul său imperativ, iar judecătorul turec la rândul său, a crezut că Daia este supus turec.

ALFRED JUVARA.

La 15 cor. apare: DESPRE TESTAMENTE, ed. II, revăzută, mărită și complectată cu Doctrina și Jurisprudența la zi, de N. Jac Constantinescu, consilier la Curtea de apel București. Prețul 250 lei

Caut urgent Anul I (1922) și anul IV (1925) Pandectele lunare Hamangiu, și Alexandresco, Tratat de Drept civil, orice volum. Oferte primește „Curierul Judiciar”, Artei 5, București.